

Den danske UHM-test er en svensk import

Mentalbeskrivelsen startede som en værktøj til udvælgelse af tjenestehunde

Af Sten Søndergaard, Rottweilern 14. 10. 1996

I realiteten er den nye UHM-test, som en arbejdsgruppe under Dansk Kennel Klub foreslår indført i Danmark, en oversat og let omarbejdet udgave af den svenske MUH test. Og denne test er igen en videreudvikling af den svenske mentaltest, som har rødder i en test, svenske officerer brugte på Hærens Hundskole til udvælgelse af egnede tjenestehunde umiddelbart efter Anden Verdenskrig.

Et naturligt udviklingsforløb, vil nogle sige. Ja, men et forløb, der næppe havde været muligt uden én enkelt mand, den svenske officer Sven Järverud, som tiltrådte på Hærens hundeskole i 1968 - med 22 års hundeerfaring i bagagen. På Hærens Hundeskole mødte Sven Järverud en anden officer, Hilmer Johansson, der allerede i 1947 var begyndt at mentalteste tjenestehunde.

- I starten blev mentaltesten brugt i udvælgelsen af egnede tjenestehunde, men siden blev testen også brugt ved udvælgelsen af de avlsdyr, skolen brugte. Hundeskolen havde dengang en ganske stor avl - og det har den i øvrigt den dag i dag. I 1960'erne drejede sig vel om cirka 350 hvalpe omåret, da skolen var størst blev der født op mod 500 hvalpe årligt, hovedsageligt schæferhunde og labrador retriever, fortæller Sven Järverud.

I begyndelsen hed skolen Hærens 'Hundeskole, så blev det til Forsvarets Hundeskole og senere gik administrationen fra den svenske forsvarsministerium over til socialministeriet og skolen ændrede navn til Statens Hundeskole. Formålet var stadig at avle og uddanne hunde til almennyttigt brug, for eksempel tjenestehunde til politiet, redningshunde og førerhunde til blinde.

Senere er skolen gået over i privat eje.

Projekt bedre Tjenestehunde

Som uddannelseschef på hundeskolen var Sven Järverud en af drivkræfterne i det stort anlagte projekt "Bedre Tjenestehunde", der løb fra 1976 til 1983 med udgangspunkt i hundeskolen og i samarbejde med den svenske landbohøjskole i Uppsala og Stockholms Universitet.

Målsætningen var at fremavle sunde, mentalt gode hunde, som passede til skolens almene virksomhed. Siden blev målsætningen udvidet til, at projektet også skulle resultere i et bedre resultat i hundedressuren.

På dressursiden udmøntede projektet sig i nye træningsmetoder, som Sven og hustruen Gunvor af Klinteberg-Järverud har publiceret i de to bøger "Din hund" og "Din hund fortsætter". Den første findes på dansk, oversat af Aage Christensen, den anden findes kun på svensk. Begge bøger kan købes gennem DKK.

Sideløbende tog den svenske brugshundeklub testen til sig - det skete faktisk allerede i 1967. Hensigten var først og fremmest at bruge mentaltesten som et led i klubbens avlskåring, præcis som vi kender det i Rottweilerklubben i Danmark.

- Vi delte mentaltesten op i en række situationer og beskrev dem, så testen kunne udføres på samme måde af alle. De, der tester, må ikke være opfindsomme, for det skal være de samme situationer, man tester hver gang. Så ens som muligt. Det skal ikke være nødvendigt at spørge, om hunden er testet i Kiruna eller i Ystad, understreger Sven Järverud og fortsætter:

- Senere forsøgte vi at opdele testsituationerne. Vi trækker for eksempel den her "Dumpe" op (*kedeldragten - red*), og i det moment får man jo flere ting frem. Er hunden i konflikt med sig selv, hvor ræd bliver hunden, hvor vred blev hunden, da den blev bange og hvor let har hunden ved at gå frem og undersøge, hvad det her er for noget. Endelig kan vi se, hvor længe ubehaget stadig sidder i hunden, forklarer han.

På den måde blev hundenes egenskaber bekrævet og materialet blev brugt som udvælgelsesinstrument sammen med en anlægsvurdering, altså, hvad hunden passer til af opgaver.

På hundeskolen var rutinen, at en dressør havde hundene i 11 arbejdsdage - og alle hunde gennemgik det samme program. Det gik ud på simple øvelser for at se, hvor samarbejdsvillig, hunden var, og også det blev beskrevet. 12.

arbejdsdag blev hunden så mentaltestet og efter en sunhedsundersøgelse blev det afgjort, hvilken tjenestegren, der fik hunden.

Da der var beskrevet omkring 500 hunde under "Projekt bedre Tjenestehunde" blev den første opfølgning lavet på landbohøjskolen.

- Forskerne forsøgte at fastslå forskellene mellem forskellige hanhundegrupper, hvor en hanhundegruppe er afkom efter én bestemt hanhund. De enkelte grupper blev så vurderet op mod hinanden og på den måde kunne forskerne få et billede af, hvilke egenskaber, der var arvelige. Det viste sig, at en del af vore testsituationer gav rimeligt optimistiske billeder af arveligheden, mens andre situationer gav mindre klare resultater, fortæller Sven Järverud.

Siden blev der foretaget flere vurderinger, efterhånden, som der blev testet flere hunde. Derefter blev testen justeret. Det viste sig blandt andet, at det ikke var tilstrækkeligt at standardisere testens udførelse, beskrivelsen måtte også standardiseres.

I 1983 forlod Svens Järverud Statens Hundeskole i forbindelse med, at skolen fik ny bestyrelse og ny ledelse.

- Så det var et stort spørgsmål, hvad vi så skulle stille op med alle vore erfaringer, siger han med en undertone af bitterhed, han dog ikke har lyst til at uddybe nærmere.

Mentaltesten ind i avlsarbejdet

Sven og Gunvor var blevet gift i 1976. Gunvor havde arbejdet med seriøs rottweileravl siden begyndelsen af 1960'erne og på den baggrund var det naturligt at tilbyde den svenske rottweilerklub - eller rettere den svenske brugshundeklubs avlsafdeling for rottweiler materialet.

- Brugshundeklubben godkendte, at vi forsøgte at bruge mentaltesten i avlsarbejdet. Først var det dog målet at teste fem hanhundegrupper, hvor vi fik fat i mindst 60 procent af alle hvalpe og fik dem beskrevet, mens de var mellem 10 og 18 måneder gamle, fortæller Sven Järverud.

I den forbindelse fik Gunvor af Klinteberg-Järverud nok at se til. Hun fik nemlig ansvaret for at skaffe opdrættere og hvalpeejere frem i tilstrækkelig målestok.

Resultatet blev, at der blev testet 360 hvalpe i løbet af et halvt års tid. Derefter blev resultaterne gennemgået på landbohøjskolen i Uppsala, hvor genetikeren Per-Erik Sundgren stod for den videnskabelige gennemgang af resultaterne. Herefter blev testen justeret, specielt i reaktionsbeskrivelserne men også i selve testsituationerne.

Derefter blev yderligere et antal hanhundegrupper med i alt omkring 700 hunde testet

- Efter en ny gennemgang fik vi så en meget flot rapport fra Per-Erik Sundgren på landbohøjskolen, og det blev så min opgave at overbevise den svenske brugshundeklub om, at det her skulle prøves med andre hunderacer end rottweiler, fortæller Sven Järverud.

Det lykkedes. Brugshundeklubbens kåringsudvalg fik til opgave at gå videre med arbejdet og der blev dannet et udvalg med blandt andre Sven Järverud og genetikeren Lars Sjöfeld.

- Nu blev flere racer trukket med ind i arbejdet og til sidst skabte vi det, der i dag er kendt som MUH-testen. Først kaldte vi det "pilottest", siden unghundetest og til sidst altså Mental UngHundebeskrivelse, siger Sven Järverud.

Testen blev gjort færdig og officielt anerkendt i den svenske brugshundeklub i 1989. Frem til begyndelsen af 1996 har Per-Erik Sundgren bearbejdet testresultater for 5.600 hunde og fundet særdeles høje arveligheds-koefficienter. Det vil sige, at MUH testen giver et pålideligt billede af de egenskaber i en hund, som den giver videre til sit afkom.

- Der er næppe nogen mentalbeskrivelse, der giver så høje arvelighedsværdier som MUH-testen. Det hænger også sammen med, at for eksempel mine beskrivelser sammenholdes med andres beskrivelser. Og når materialet er så stort som her, kan man konstatere, om der er afvigelser i måden at beskrive på - og få eventuelle forskelle rettet, siger Sven Järverud.

Sven Järverud forlod brugshundeklubbens udvalg i 1989 for at give plads for yngre kræfter. Men han fik ikke lov til at hvile på laurbærrene og specielt har Danmark og Dansk Kennel Klub trukket på hans og Gunvors ekspertise. De tog over efter Aage Christensen med uddannelse af hvalpebeskrivere og hundekonsulenter - og de er aktive deltagere i arbejdet med at oversætte og omplante MUH-testen til danske forhold - som beskrevet af Carsten Henriksen i artiklen side 3.